

Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond (ENRAF)

Často kladené otázky

Ciele, rozpočet a rámec

Čo je ENRAF?

ENRAF je **fond EÚ** fungujúci v rokoch **2021 až 2027**, ktorý slúži na čerpanie finančných prostriedkov z [rozpočtu EÚ](#) na podporu **spoločnej rybárskej politiky EÚ (SRP)**, **námornej politiky EÚ** a **programu EÚ pre medzinárodnú správu oceánov**.

Poskytuje sa z neho finančná podpora na rozvoj inovačných projektov, ktoré **zabezpečujú udržateľné využívanie vodných a morských zdrojov**.

Pomáha plniť ciele [Európskej zelenej dohody](#), ktorá predstavuje plán pre politiky EÚ v oblasti životného prostredia a klímy.

Čo je účelom ENRAF?

EÚ má ako globálny aktér v oblasti oceánov a významný producent morských plodov zodpovednosť za ochranu a udržateľné využívanie oceánov a ich zdrojov. Zaručiť dostupnosť dodávok potravín, konkurencieschopnosť námorného hospodárstva a živobytie pobrežným komunitám je aj sociálno-ekonomickým záujmom EÚ.

ENRAF pomáha dosiahnuť udržateľné rybárstvo a chrániť morské biologické zdroje, čo vedie k:

- **zdravému, bezpečnému a udržateľnému spravovaniu morí a oceánov,**
- **potravinovej bezpečnosti** prostredníctvom dodávok morských potravinových produktov,
- **rastu udržateľného modrého hospodárstva.**

Takisto pomáha dosiahnuť [cieľ OSN v oblasti udržateľného rozvoja č. 14](#) („zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje“), ku ktorému sa EÚ zaviazala.

ENRAF je však malým fondom, a preto ho treba využívať strategicky. Každé investované euro by malo priniesť oveľa viac z hľadiska kolektívnych výhod a verejného blaha. Financovanie z ENRAF by preto malo podporovať investície, ktoré majú jasnú **pridanú hodnotu**, a to najmä také, ktoré riešia zlyhania trhu alebo suboptimálne investičné situácie.

Verejná podpora by nemala zdvojsť či vytláčať súkromné financovanie ani narúšať hospodársku súťaž. Mala by skôr uľahčovať súkromné investície, a to obzvlášť v tých oblastiach, v ktorých je súkromný sektor ziskový, ako je to všeobecne v prípade námorného hospodárstva .

Ktoré hlavné akcie sa podporujú z ENRAF?

Z ENRAF sa podporujú inovačné projekty, ktoré prispievajú k udržateľnému využívaniu a spravovaniu vodných a morských zdrojov.

Tento fond uľahčuje najmä:

- udržateľné a nízkouhlíkové rybolovné činnosti,
- ochranu morskej biodiverzity a ekosystémov,
- dodávanie kvalitných a zdravých morských plodov európskym spotrebiteľom,
- sociálno-ekonomickú atraktivnosť a generačnú výmenu v odvetví rybárstva, najmä pokiaľ ide o maloobjemový pobrežný rybolov,
- rozvoj udržateľnej a konkurencieschopnej akvakultúry prispievajúcej k potravinovej bezpečnosti,
- zlepšenie zručností a pracovných podmienok v rybolove a akvakultúre,
- hospodársku a sociálnu vitalitu pobrežných komunít,
- inováciu v oblasti udržateľného modrého hospodárstva,
- ochranu námornej dopravy, ktorá prispieva k bezpečnému námornému priestoru,
- medzinárodnú spoluprácu prispievajúcu k zdravším, bezpečnejším a udržateľne spravovaným oceánom.

Aký má ENRAF rozpočet a ako sa rozdeľuje?

ENRAF je naplánovaný na obdobie 2021 – 2027 s rozpočtom **6,108 miliardy EUR**.

Riadenie programu sa rozdeľuje medzi „zdieľané riadenie“ a „priame riadenie“:

- **zdieľané riadenie – 5,311 miliardy EUR** sa poskytuje prostredníctvom vnútroštátnych programov, ktoré sú spolufinancované z rozpočtu EÚ, ako aj krajinami EÚ,
- **priame riadenie – 797 miliónov EUR** poskytuje priamo Komisia.

Aký je rámec ENRAF?

V rámci „**zdieľaného riadenia**“ sa ENRAF spravuje prostredníctvom vnútroštátnych programov schválených Komisiou. V tomto prípade krajiny EÚ opíšu vo svojich programoch najlepší spôsob, ako môžu dosiahnuť ciele fondu. Identifikujú akcie v súlade so svojou vnútroštátnou stratégiou a vyberú oprávnené projekty zodpovedajúce ich vlastným kritériám.

V nariadení o ENRAF sa však uvádza zoznam operácií, ktoré nie sú oprávnené na podporu, čím sa zabraňuje vzniku akejkoľvek škody týkajúcej sa udržateľnosti rybárstva. Okrem toho niektoré investície a systémy kompenzácií pre rybársku flotilu podliehajú osobitným podmienkam, aby sa zabezpečil ich súlad s cieľmi ochrany SRP.

V rámci „**priameho riadenia**“ spravuje fond priamo Komisia prostredníctvom pracovných programov prijatých výborom ENRAF, ktorý pozostáva zo skupiny expertov vymenovaných krajinami EÚ.

Horizontálne podmienky:

Akými podmienkami sa zabezpečuje zameranie ENRAF na akcie s kolektívnou pridanou hodnotou?

Existuje viacero podmienok, ktorými sa zabezpečuje prioritizovanie akcií s kolektívnou pridanou hodnotou (napr. ochrana biodiverzity, udržateľný rybolov, inovácie, spoločná organizácia odvetví rybolovu a akvakultúry, miestny rozvoj) pred individuálnymi investíciami s nižšou pridanou hodnotou.

- **5 kategórií individuálnych investícií do rybárskych plavidiel** má stanovený finančný strop (spolu nemôžu prevýšiť 15 % rozpočtu prideleného každej krajine EÚ) – cieľom je zabrániť vytlačaniu zdrojov z akcií s vyššou pridanou hodnotou.
- Najmenej **15 %** z rozpočtu prideleného každej krajine EÚ musí smerovať do **dvoch oblastí predstavujúcich základné kamene SRP**, aby sa zabezpečili dostatočné zdroje na ich ciele: i) kontrola rybolovných činností a ii) zber vedeckých údajov na účely riadenia rybolovu.
- Miera verejnej pomoci závisí od pridanej hodnoty investície. Projekty s **vysokou kolektívnou pridanou hodnotou** (napr. inovácie, kolektívni prijímatelia, prístup verejnosti k výsledkom) môžu získať až **100 %**, pričom určité individuálne dotácie na flotily nemôžu prekročiť úroveň 40 %.
- Podporu investícií do plavidiel nemožno poskytnúť len na základe plnenia povinných požiadaviek podľa právnych predpisov EÚ, s výnimkou určitého vybavenia používaného na kontrolu rybolovných činností. Dotácie by mali nabádať na správanie, ktoré **presahuje základný rámec dodržiavania práva**.
- **Určité dotácie sú vyhradené pre malé a stredne veľké rybárske plavidlá** (t. j. kratšie ako 24 m). Využívajú sa na:
 - výmenu alebo modernizáciu motorov,
 - pomoc mladým rybárom, aby prvýkrát získali použité plavidlo,
 - zvýšenie objemu plavidla s cieľom zlepšiť bezpečnosť, pracovné podmienky alebo energetickú účinnosť.Väčšie plavidlá sú celkovo ziskovejšie, a teda by sa v ich prípade mali na tieto osobitné investície využívať súkromné finančné zdroje.

Čo sa stane, ak prijímatelia ENRAF alebo krajiny EÚ nedodržiavajú pravidlá SRP?

Poskytovanie podpory z ENRAF je podmienené **dodržiavaním pravidiel SRP**. Ak sa prijímateľ dopustí závažného porušenia predpisov (napr. nezákonného rybolovu) alebo ak krajina EÚ nedodržiava určitú povinnosť, financovanie sa preruší, pozastaví alebo opraví.

Prečo je potrebné, aby existovali podmienky na investície do rybárskych flotíl?

Dotáciami na investície do rybárskych plavidiel sa môže zvýšiť ich rybolovná kapacita, a teda ich schopnosť loviť ryby, čo môže viesť k **nadmernému rybolovu**. Napríklad plavidlo s väčším trupom a/alebo silnejším motorom môže loviť ryby dlhšie a rýchlejšie a môže sa na tieto účely plaviť ďalej, čím sa zvyšuje tlak na populácie rýb.

Navyše v určitých segmentoch rybárskej flotily sa vyskytuje nadmerná štrukturálna kapacita, čo znamená, že sa na lov rýb, ktorých stavy sú príliš nízke, **sústredí príliš veľa plavidiel**. Zvýšenie rybolovnej kapacity v týchto segmentoch by viedlo k pokračujúcemu nadmernému rybolovu.

ENRAF preto v prípade určitých dotácií na flotily zahŕňa **záruky** s cieľom predísť týmto škodlivým účinkom. Plavidlo musí napríklad patriť do segmentu rybárskej flotily bez nadmernej štrukturálnej kapacity, pričom podporu nemožno poskytnúť na zvýšenie výkonu daného plavidla.

Nie všetky dotácie na flotily sú však škodlivé. S primeranými podmienkami môžu **pozitívne prispievať** k environmentálnej, sociálnej a ekonomickej udržateľnosti, napr. investíciami do rybolovných techník s malým vplyvom, investíciami do zvyšovania bezpečnosti na palube alebo do energetickej účinnosti. Tieto investície sú oprávnené na podporu z ENRAF.

Existujú v ENRAF škodlivé dotácie v odvetví rybárstva?

Nie, súčasťou ENRAF nie sú žiadne škodlivé dotácie v odvetví rybárstva.

V [čiasťkovom ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja č. 14.6](#) sú opísané ako „dotácie v odvetví rybárstva, ktoré prispievajú k nadmernej kapacite a nadmernému rybolovu a (...) ktoré prispievajú k nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu“. EÚ sa zaviazala ich zakázať.

Aby sa predišlo týmto dotáciám, nariadenie o ENRAF zahŕňa **zoznam neoprávnených operácií** (napr. stavba nových rybárskych plavidiel, zvyšovanie výkonu rybárskych plavidiel) a **súbor podmienok** na predchádzanie škodlivým účinkom vrátane nepriamych účinkov (napr. určité investície možno podporiť len v segmentoch rybárskej flotily bez nadmernej štrukturálnej kapacity).

Osobitné oblasti podpory

Ako ENRAF pomáha chrániť/obnovovať biodiverzitu?

V rámci Európskej zelenej dohody EÚ prijala [stratégiu biodiverzity](#) s cieľom lepšie chrániť prírodu a zvrátiť degradáciu ekosystémov. ENRAF kľúčovým spôsobom prispieva k dosahovaniu cieľov tejto stratégie. Pomáha najmä:

- podporovať **rybolovné činnosti, ktoré sú udržateľné, majú malý vplyv na životné prostredie a sú nízkouhlíkové** (napr. zhromažďovanie vedeckých údajov na podporu udržateľného riadenia rybolovu, elimináciu nechcených úlovkov, zlepšenie energetickej účinnosti rybárskych plavidiel),
- chrániť a obnovovať **morskú biodiverzitu a ekosystémy** s cieľom dosiahnuť [dobrý environmentálny stav](#) morských vôd (napr. vytváraním a spravovaním chránených morských oblastí, vykonávaním opatrení priestorovej ochrany stanovených v [rámcovej smernici o morskej stratégii](#), ochranou druhov v súlade so [smernicou o biotopoch](#)),
- podporovať **obehové hospodárstvo** (napr. prostredníctvom zberu a recyklácie strateného rybárskeho výstroja a morského odpadu a zvyšovaním hodnoty odpadu z rybolovu a akvakultúry),
- podporovať **udržateľnú a energeticky efektívnu produkciu v oblasti akvakultúry**.

Ako ENRAF prispieva k zmierneniu zmeny klímy a adaptácii na túto zmenu v oblasti rybolovu a akvakultúry?

ENRAF možno využívať na zníženie uhlíkovej stopy rybolovu a akvakultúry. Medzi možné akcie patria:

- inovácie v oblasti **technológií efektívnych z hľadiska emisií CO₂** na pohon rybárskych plavidiel (napr. testovanie palív s nižším obsahom uhlíka, ako je skvapalnený zemný plyn, skvapalnený bioplyn alebo hybridný elektrický pohon; prípravný výskum v oblasti vodíkového paliva),
- výmena alebo modernizácia motorov rybárskych plavidiel s cieľom znížiť ich emisie CO₂ (pod určitými podmienkami v snahe zabrániť zvýšeniu výkonu, a teda rybolovnej kapacity),
- zlepšenie **energetickej účinnosti** rybárskych plavidiel (napr. prostredníctvom lepšej hydrodynamiky),
- vývoj zdrojov krmiva pre akvakultúru, ktoré majú menší vplyv na životné prostredie,
- posun k akvakultúrnej produkcii, ktorá je energeticky efektívna (napr. využívaním energie z obnoviteľných zdrojov).

ENRAF takisto slúži na pomoc pri adaptácii odvetvia rybolovu a akvakultúry na následky zmeny klímy tak, že:

- financuje zber **vedeckých údajov** s cieľom lepšie porozumieť, ako zmena klímy ovplyvňuje riadenie rybolovu (napr. v oblasti vplyvu migrácie populácií rýb a inváznych druhov),
- pomáha pri zvyšovaní **odolnosti** odvetvia akvakultúry voči zmene klímy (napr. diverzifikáciou výroby na druhy odolnejšie voči zmene klímy, zvládaním nepredvídaných chorôb/parazitov vyskytujúcich sa v dôsledku zmien teplotných rozsahov, posilňovaním odolnosti voči extrémnym javom, suchám a iným premenlivým podmienkam).

Do akej miery pomáha ENRAF dosahovať ciele v oblasti klímy a biodiverzity stanovené vo viacročnom rozpočte EÚ?

V [rozpočte EÚ](#) na roky 2021 – 2027 (t. j. „viacročný finančný rámec“) sú stanovené ciele v oblasti výdavkov na ciele týkajúce sa klímy a biodiverzity:

- **30 %** z rozpočtu sa použije na boj proti **zmene klímy**,
- **10 %** ročných výdavkov v rámci rozpočtu bude v rokoch 2026 a 2027 predstavovať príspevok k zastaveniu a zvráteniu poklesu **biodiverzity**.

Hoci ENRAF nezahŕňa osobitný záväzný cieľ ani účelové viazanie finančných prostriedkov na klímu a biodiverzitu, aktívne pomáha dosahovať spoločné ciele stanovené vo viacročnom finančnom rámci.

Komisia pravidelne monitoruje úroveň prispievania z ENRAF v tomto smere prostredníctvom využitia všetkých dostupných údajov. Ak sa zistí nedostatočný pokrok smerom k dosiahnutiu celkovej ambície, Komisia bude aktívne spolupracovať s krajinami EÚ s cieľom prijať nápravné opatrenia vrátane zmeny ich programu ENRAF.

Ako ENRAF pomáha dosahovať ciele SRP?

Cieľom [SRP](#) je zabezpečiť, aby boli rybolovné a akvakultúrne činnosti dlhodobu environmentálne **udržateľné** a riadené spôsobom, ktorý zodpovedá cieľom spočívajúcim v **dosiahnutí hospodárskych a sociálnych prínosov a prínosov v oblasti zamestnanosti**, ako aj v ambícii prispieť k dostupnosti **dodávok potravín**.

Z ENRAF sa podporujú tieto ciele prostredníctvom týchto hlavných akcií:

- podpora dlhodobu **udržateľných rybolovných činností** (podpora rybolovných techník s malým vplyvom a technik selektívneho rybolovu, čím sa zabraňuje nechceným úlovkom),
- zabezpečenie podmienok v záujme **konkurencieschopnosti** odvetvia rybárstva,
- podpora **štrukturálneho riadenia** rybolovu a rybárskych flotíl (eliminácia nadmernej kapacity flotíl, podpora opatrení na ochranu morských biologických zdrojov),

- podpora **efektívneho trhu** s produktmi rybolovu,
- prispievanie k **primeranej životnej úrovni** v pobrežných oblastiach,
- zber **vedeckých údajov** na podporu riadenia rybolovu,
- podpora **kontroly** rybolovných činností a presadzovanie kultúry dodržiavania pravidiel s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky.

Za akých podmienok sa z ENRAF podporujú investície do rybárskych plavidiel?

ENRAF môže podporovať inovácie a investície do rybárskych plavidiel s cieľom **dosiahnuť ciele SRP**. Takáto podpora zahŕňa akcie, ktoré zlepšujú udržateľnosť, selektivnosť výstroja, bezpečnosť, pracovné podmienky, energetickú účinnosť a kvalitu úlovkov.

Existujú však **cielené obmedzenia**, ktorými sa zabezpečuje udržateľnosť a pridaná hodnota investícií.

- Na podporu nie je oprávnené zaobstarávanie vybavenia, ktoré slúži na zvýšenie schopnosti rybárskeho plavidla vyhľadávať ryby, pretože by sa vďaka nemu mohla neúmerne zvýšiť efektívnosť plavidla na úkor udržateľnosti.
- Podpora nesmie slúžiť na zvýšenie rybolovnej kapacity plavidla, pokiaľ toto zvýšenie priamo nevyplyva zo zvýšenia hrubej priestornosti (t.j. objemu plavidla), ktoré je nevyhnutné na zlepšenie bezpečnosti, pracovných podmienok alebo energetickej účinnosti.
- Podporu nemožno poskytnúť len na základe plnenia povinných požiadaviek podľa právnych predpisov EÚ, s výnimkou určitého vybavenia používaného na kontrolu rybolovných činností. Dotácie by mali nabádať na správanie, ktoré presahuje základný rámec dodržiavania práva.
- Investície do plavidiel nemožno poskytovať v prípade plavidiel, ktoré boli počas predchádzajúcich dvoch rokov prevažne neaktívne, pretože investície by sa mali sústrediť na aktívne plavidlá.
- Určité investície do rybárskej flotily podliehajú osobitným pravidlám oprávnenosti v snahe zabrániť vytváraniu nadmernej kapacity alebo nadmernému rybolovu. Najmä podpora poskytovaná i) mladým rybárom, ktorá im pomáha prvýkrát získať použité plavidlo, a ii) na výmenu alebo modernizáciu motora plavidla podlieha podmienkam, napr. že plavidlo musí patriť do segmentu rybárskej flotily bez nadmernej kapacity a nový alebo modernizovaný motor nesmie mať vyšší výkon ako nahrádzaný motor.

Prečo nie je na podporu z ENRAF oprávnená stavba nových lodí? Nie sú nové moderné plavidlá bezpečnejšie a udržateľnejšie?

Dotácie EÚ na stavbu alebo nadobudnutie nových rybárskych plavidiel sa v roku 2004 prestali vyplácať, pretože v ich dôsledku dochádzalo zhoršovaniu už beztak závažnej situácie súvisiacej s **nadmernou kapacitou a nadmerným rybolovom**. Aj keď sú nové plavidlá bezpečnejšie a efektívnejšie, môžu loviť ryby dlhšie a rýchlejšie a môžu sa na rybolov vydávať ďalej, čím zvyšujú tlak na populácie rýb.

Navyše nedošlo k zlyhaniu trhu či ku kolektívnemu prínosu, ktoré by boli dôvodom na verejnú podporu stavby nových plavidiel. Celkovo je európska rybárska flotila zisková a zdá sa, že prístup k úverom nie je v odvetví rybárstva problémom. Neexistuje preto dôvod na to, aby sa prostriedky daňovníkov mýlili na financovanie nových rybárskych plavidiel pre individuálny súkromný zisk.

Pravidlá SRP povoľujú stavbu nových rybárskych plavidiel zo súkromných prostriedkov spolu so zárukami zabraňujúcimi zvyšovaniu rybolovnej kapacity flotily. Konkrétne, akákoľvek nová rybolovná kapacita (kvantifikovaná objemom a výkonom plavidiel) vstupujúca do flotily musí byť kompenzovaná minimálne rovnakou kapacitou, ktorá sa stiahne (napr. vyradením starého plavidla z prevádzky). V rámci SRP tak majú krajiny EÚ dostatočnú flexibilitu na riadenie vstupov do svojej flotily a výstupov z nej a na udržateľné riešenie investičných potrieb v odvetví rybárstva.

Z ENRAF možno podporiť zvýšenie objemu (kvantifikované „hrubou priestornosťou“) rybárskych plavidiel. Keďže hrubá priestornosť je parametrom rybolovnej kapacity, aké podmienky sú zavedené na zabránenie nadmernej kapacity?

Zvýšenie objemu rybárskeho plavidla znamená zväčšenie jeho veľkosti. Môže sa tým zlepšiť bezpečnosť na palube, ale takisto sa tak môže zvýšiť rybolovná a skladovacia kapacita plavidla, a teda aj riziko nadmerného rybolovu.

Z ENRAF sa podporuje takáto renovácia len vtedy, ak sa priamo zameriava na **zlepšenie bezpečnosti, pracovných podmienok alebo energetickej účinnosti**. Podporu môžu získať len malé a stredne veľké plavidlá (t. j. **kratšie ako 24 m**).

Existujú jasné záruky, ktorých cieľom je zabrániť zvýšeniu objemu, ktoré by viedlo k nadmernej kapacite a nadmernému rybolovu.

- Je podmienené následnou inštaláciou zariadenia alebo vybavenia, ktoré zlepšuje bezpečnosť, pracovné podmienky alebo energetickú účinnosť (napr. ubytovanie pre posádku).
- Je to možné len v segmentoch rybárskej flotily bez nadmernej štrukturálnej kapacity.
- Musí to byť kompenzované stiahnutím najmenej takého istého objemu v tom istom segmente flotily alebo v segmente vnútroštátnej flotily, ktorá má nadmernú kapacitu (napr. vyradením starého plavidla z prevádzky), a preto nedôjde k zvýšeniu celkovej kapacity flotily.

Ako môže ENRAF poskytovať podmienky pre hospodársky životaschopné a konkurencieschopné rybárstvo?

Hlavnými katalyzátormi ziskovosti v odvetví rybárstva sú bohaté populácie rýb, stabilné ceny rýb, nízke ceny pohonných hmôt, energeticky účinné plavidlá a kvalifikovaní rybári. Pri niektorých z nich ide o externé faktory, ktoré nezávisia od štrukturálnych investícií.

ENRAF môže prispievať k štrukturálnym základným podmienkam v záujme ziskovosti a konkurencieschopnosti, a to napríklad nasledujúcimi spôsobmi.

- Môže poskytovať **investície** do rybárskych plavidiel, najmä s cieľom zvýšiť energetickú účinnosť a zlepšiť kvalitu úlovkov. Vďaka nižšej spotrebe paliva sa znižujú prevádzkové náklady a vyššia kvalita rýb pomáha udržiavať stabilné trhové ceny.
- Môže pomáhať pri rozvoji **zručností a poznatkov** prostredníctvom štúdií uskutočniteľnosti, poradenských služieb, posúdení vplyvu a pilotných projektov rozšírených v celom odvetví rybárstva.
- Môže **mobilizovať súkromné investície** vďaka maximálnemu využitiu finančných nástrojov (verejných pôžičiek a záruk). Finančné nástroje sú obzvlášť vhodné v prípade nových investícií, od ktorých sa očakáva, že budú finančne životaschopné, no ktoré nemajú dostatočné financovanie z trhových zdrojov.
- Fond môže pomôcť rybárom pri **diverzifikácii ich príjmu** a pri rozvoji doplnkových činností v rámci miestneho modrého hospodárstva, medzi ktoré patrí napríklad cestovný ruch, priamy predaj, environmentálne služby či činnosti súvisiace s námornou kultúrou.

Ako sa z ENRAF podporuje rozvoj zručností?

Rozvoj zručností je základom konkurencieschopnosti odvetvia rybolovu a akvakultúry a námorného odvetvia. V tomto smere môže ENRAF podporiť napríklad:

- poradenské služby,
- spoluprácu medzi vedcami a rybármi,
- odbornú prípravu,
- celoživotné vzdelávanie,
- podporu sociálneho dialógu,
- spoločné využívanie poznatkov.

Ako ENRAF prispieva k sociálnej prosperite a generačnej výmene v odvetví rybárstva?

Cieľom SRP je zabezpečiť primeranú životnú úroveň pre ľudí, ktorí sú závislí od rybolovných činností. Naplnenie tejto ambície je kľúčom k zabezpečeniu generačnej výmeny v odvetví rybárstva.

Existujú **3 hlavné podmienky** na zatraktívnenie rybárstva:

- dlhodobé udržateľné riadenie rybolovných činností a flotíl potrebné v záujme ziskovosti,
- dobré pracovné podmienky na palube,

- zručnosti na vysokej úrovni.

Z ENRAF možno podporovať investície na tieto účely, a to napríklad:

- podporovaním ľudského kapitálu a **zručností** (napr. odborná príprava, celoživotné vzdelávanie a spoločné využívanie poznatkov a skúseností),
- **prilákaním mladých ľudí** do odvetvia rybárstva prostredníctvom vzdelávacích a komunikačných opatrení,
- poskytovaním „**startupovej**“ **podpory** mladým rybárom, napr. zaplatením podielu na ich prvom rybárskom plavidle – schéma, ktorá sa obmedzuje na kúpu použitých malých a stredne veľkých plavidiel (t. j. kratších ako 24 m),
- zlepšovaním **bezpečnosti a pracovných podmienok** na palube rybárskych plavidiel,
- zlepšovaním **rodovej rovnováhy** (napr. podporovaním úlohy žien v rybárskych komunitách),
- uľahčovaním **pracovnoprávných vzťahov** so zapojením všetkých zainteresovaných strán.

Ako ENRAF prispieva k získavaniu vedeckých poznatkov s cieľom zlepšiť riadenie rybolovu a správu morského prostredia?

Riadenie rybolovu je založené na najlepších dostupných vedeckých odporúčaniach. Tie sa opierajú o harmonizované, spoľahlivé a presné vedecké údaje.

V SRP sa preto od krajín EÚ vyžaduje, aby **zbierali údaje o flotilách** a o rybolovných činnostiach, a to najmä biologické údaje o úlovkoch a o potenciálnom environmentálnom vplyve rybolovných činností na morský ekosystém.

V tejto súvislosti slúži ENRAF na podporu týchto akcií:

- pomoc krajinám EÚ zbierať a spracúvať údaje o flotilách a rybolovných činnostiach v súlade s [rámcovým nariadením o zbere údajov](#),
- podpora poskytovania vedeckých odporúčaní v oblasti riadenia rybolovu,
- podpora zberu a správy údajov s cieľom posilniť udržateľné riadenie morského prostredia. Na tento účel sa z ENRAF financuje [„Európska námorná monitorovacia a dátová sieť“](#) (EMODnet) zriadená s cieľom lepšie sprístupniť námorné údaje verejným a súkromným používateľom. Tieto údaje uľahčujú [„námorné priestorové plánovanie“](#) v záujme udržateľnej koordinácie ľudských činností na mori. Takisto pomáhajú vykonávať opatrenia na ochranu morskej biodiverzity a morských ekosystémov.

Ako ENRAF pomáha znižovať objemy nechcených úlovkov?

Znižovanie objemu nechcených úlovkov a predchádzanie takýmto úlovkom je jedným z hlavných cieľov SRP. Nechcené úlovky sa týkajú rýb, ktoré majú nízku trhovú hodnotu alebo sa nemôžu predávať, pretože pravidlá SRP nepovoľujú ich lov, napr. ak

- nedosahujú minimálnu veľkosť,
- ich kvóta je vyčerpaná,
- sú poškodené,
- ich lov je zakázaný.

Odhadzovanie nechcených úlovkov do mora je značným plytvaním morských biologických zdrojov, ktoré negatívne ovplyvňuje finančnú životaschopnosť rybárstva.

V SRP sa preto rybárskym plavidlám ukladá povinnosť vylodiť všetky úlovky („**povinnosť vylodiť úlovky**“). Táto povinnosť vedie rybárov k tomu, aby svoje rybolovné modely adaptovali tak, aby zabránili plytvaniu zdrojov. Vylodenie nechcených úlovkov, ktoré rybári nemôžu predávať v bežnom odbytovom cykle alebo ktoré majú nízku trhovú hodnotu, v skutočnosti vytvára dodatočné náklady, a teda aj hospodárske straty. Vďaka predchádzaniu takýmto úlovkom by sa zvýšila ziskovosť danej činnosti.

V tejto súvislosti je kľúčovým prvkom **adaptácia rybolovných techník**, vďaka ktorej rybári dokážu loviť len tie ryby, na ktorých lov sa sústreďia, a tak už od začiatku eliminovať nechcené úlovky. Na tento účel možno z ENRAF podporovať inovácie a investície, ktoré zvyšujú selektívnosť rybolovných techník a rybárskeho výstroja, a to s obzvlášť vysokou mierou verejnej pomoci (**100 %**).

Podpora z ENRAF môže takisto pomôcť zmierniť dôsledky povinnosti vylodiť úlovky, pokiaľ ide o nechcené úlovky, ktorým sa nedá vyhnúť. V tejto súvislosti môže pomôcť zlepšenie infraštruktúry rybárskych prístavov s cieľom:

- uľahčiť vylodenie a skladovanie nechcených úlovkov,
- nájsť odbytká nechcených vylodených úlovkov, hoci aj bez vytvorenia štruktúrovaného trhu s týmito úlovmi.

Pri týchto akciách sa môže využívať **75 %** miera verejnej pomoci.

Ako ENRAF pomáha znižovať nadmernú kapacitu flotíl?

Pre určité segmenty rybárskej flotily je príznačná nadmerná kapacita, z čoho vyplýva nadmerné využívanie morských biologických zdrojov.

Pri nadmernej štruktúrálnej kapacite je ziskovosť nízka, pretože sa na lov rýb, ktorých stavy sú príliš nízke, sústreďuje príliš veľa plavidiel. S cieľom predísť tejto situácii je preto nevyhnutná štruktúrna adaptácia predmetných rybárskych flotíl.

V záujme eliminovania nadmernej kapacity sa v SRP od krajín EÚ vyžaduje, aby prijali osobitné opatrenia na zosúladenie **počtu rybárskych plavidiel s dostupnými zdrojmi**. Tieto opatrenia sa zakladajú na posúdení rovnováhy medzi rybolovnou kapacitou flotily a rybolovnými možnosťami, ktoré majú k dispozícii, a to na úrovni každého segmentu rybárskej flotily.

V tejto súvislosti možno rybárom poskytnúť finančnú kompenzáciu z ENRAF, ak natrvalo ukončia svoje rybolovné činnosti. Rybolovná kapacita eliminovaná vďaka tejto podpore sa potom natrvalo z flotily odstráni.

Trvalé ukončenie sa môže uskutočniť buď likvidáciou rybárskeho plavidla, alebo jeho vyradením z prevádzky a dodatočnou úpravou na iné činnosti. Prechod na rekreačný rybolov však nesmie viesť k zvýšeniu tlaku na morský ekosystém.

Ako ENRAF pomáha kontrolovať rybolovné činnosti?

Je mimoriadne dôležité, aby krajiny EÚ kontrolovali rybolovné činnosti vo svojich vodách s cieľom **presadzovať SRP, predchádzať nezákonnému rybolovu** a podporovať **kultúru dodržiavania pravidiel** v odvetví rybárstva. Zabezpečujú sa tým rovnaké podmienky pre rybárov v celej EÚ.

Na tento účel ENRAF pomáha krajinám EÚ vykonávať systém kontroly rybárstva zriadený v kontexte [nariadenia EÚ o systéme kontroly](#). Predovšetkým môže slúžiť na podporu nákupu kontrolných prostriedkov, ako sú drony a hliadkové plavidlá, ktoré môžu takisto prispieť k námornému dozoru a misiám pobrežnej stráže.

Z ENRAF sa takisto podporujú investície do digitálnych nástrojov s cieľom zabezpečiť transparentnú, efektívnu a používateľsky ústretovú kontrolu rybárstva, ako aj jeho monitorovanie. Ide napríklad o tieto nástroje:

- systémy diaľkového elektronického monitorovania,
- automatizovaná analýza údajov,
- rádiový frekvenčná identifikácia,
- nepretržité meranie a zaznamenávanie výkonu motora,
- palubný kamerový systém (uzavretý televízny okruh CCTV).

Za akých podmienok sa poskytuje kompenzácia z ENRAF pre rybárov v prípade, že dočasne zastavia svoje činnosti?

Určité **ochranné opatrenia** v rámci SRP a určité **mimoriadne okolnosti** si vyžadujú dočasné zastavenie rybolovných činností. V osobitných prípadoch pri takomto dočasnom zastavení možno z ENRAF podporiť finančnú kompenzáciu pre rybárov s cieľom zmierniť ich hospodárske straty.

Kompenzáciu možno poskytnúť, ak zastavenie činností nastalo z týchto dôvodov:

- opatrenia na ochranu morských biologických zdrojov (napr. dočasný zákaz z dôvodu biologickej obnovy v záujme určitého druhu a/alebo v určitej oblasti),
- prerušenie uplatňovania „dohody o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva“ (t. j. dohoda podpísaná medzi EÚ a krajinou mimo EÚ, na základe ktorej môžu rybárske plavidlá EÚ loviť vo vodách danej krajiny, ktorá nie je členskou krajinou EÚ), v dôsledku vyššej moci,
- prírodná katastrofa,
- environmentálna nehoda,
- zdravotná kríza (vrátane pandémie COVID-19).

Zastavenie rybolovu v dôsledku ochranných opatrení musí viesť k **zníženiu rybolovného úsilia** na základe vedeckého odporúčania, ktoré musí svedčiť o tom, že dané opatrenie skutočne prispieva k ochrane alebo obnove morských biologických zdrojov.

Kompenzácia za dočasné zastavenie rybolovných činností musí byť cielená a nemala by sa ňou nahrádzať štrukturálna adaptácia rybárskych flotíl, ak je potrebná. Nemožno ju teda udeliť na viac ako 12 mesiacov na plavidlo počas programového obdobia ENRAF.

Prečo nie je na podporu z ENRAF oprávnená výstavba nových rybárskych prístavov?

Nové prístavy nie sú **z hospodárskeho hľadiska potrebné**. Pobrežie EÚ je už dostatočne vybavené. Nové kapacity by vytlačili činnosti z existujúcich prístavov a ohrozili by tým ich hospodársku životaschopnosť.

Nové prístavy sú navyše **nákladné** a ENRAF má nízky rozpočet.

Investície by sa mali preto zamerať na **existujúcu infraštruktúru**.

Ako ENRAF prispieva k udržateľnej akvakultúre?

Akvakultúra prispieva k potenciálu EÚ, ktorý spočíva v udržateľnej produkcii potravín. Zohráva tak dôležitú úlohu pri poskytovaní dlhodobej potravinovej bezpečnosti a dodávok potravín. Akvakultúra sa môže využívať aj na iné ako potravinové účely, napr. na farmaceutické či biotechnologické účely.

V SRP sa od každej krajiny EÚ vyžaduje, aby vypracovala **„viacročný národný strategický plán“** s cieľom podporiť **udržateľnosť**, **konkurencieschopnosť** a **diverzifikáciu** akvakultúry. Z ENRAF sa podporujú akcie stanovené v týchto plánoch, napríklad v oblastiach:

- environmentálnej udržateľnosti (aj prostredníctvom ekologickej akvakultúry, efektívneho využívania zdrojov a služieb v oblasti ochrany prírody),
- produktívnych investícií,
- inovácie,
- diverzifikácie výroby a činností,
- rozvoja odborných zručností,
- zlepšenia pracovných podmienok,
- akcií v oblasti verejného zdravia,
- systémov poistenia akvakultúrnych obsádok,
- zdravia a dobrých životných podmienok zvierat.

Ako pomáha ENRAF zlepšovať trhy s produktmi rybolovu a akvakultúry?

Základnou podmienkou potravinovej bezpečnosti a dodávok potravín sú efektívne a dobre organizované trhy s produktmi rybolovu a akvakultúry, vďaka ktorým sa darí zabezpečovať transparentnosť, stabilitu, kvalitu a rozmanitosť **dodávateľského reťazca**, ako aj **informovanosť spotrebiteľov**.

Na tento účel SRP zahŕňa „spoločnú organizáciu trhov“, v rámci ktorej sa oficiálne uznávajú „organizácie výrobcov“ ako orgány zastupujúce výrobcov v odvetví rybolovu a akvakultúry.

Tieto organizácie vypracúvajú a realizujú „**plány produkcie a odbytu**“ s cieľom spoločne riadiť činnosti svojich členov, a to najmä pomôcť im zosúladiť ponuku s dopytom na trhu.

V kontexte spoločnej organizácie trhov sa zároveň uznávajú „**medziodvetvové organizácie**“, ktoré pozostávajú z rôznych kategórií prevádzkovateľov v odvetví rybolovu a akvakultúry, ktorí koordinujú odbytové činnosti v dodávateľskom reťazci (t. j. vertikálna integrácia výrobcov, distribútorov a maloobchodníkov).

Z ENRAF sa podporuje odbyt **produktov rybolovu a akvakultúry v súlade s týmito cieľmi**. Tento fond môže pomôcť predovšetkým pri:

- vytváraní organizácií výrobcov a realizácii ich plánov produkcie a odbytu,
- rozvoji nových trhových odbyísk,
- podpore výsledovateľnosti a informácií pre spotrebiteľov,
- pridávaní hodnoty produktom (napr. označovaním kvality, udržateľnosti alebo zemepisného pôvodu),
- rozširovaní informácií o trhu v celom dodávateľskom reťazci.

Za akých podmienok sa z ENRAF poskytuje podpora na spracovanie produktov rybolovu a akvakultúry?

Spracovateľský priemysel zohráva dôležitú úlohu pri zabezpečovaní dostupnosti a kvality produktov rybolovu a akvakultúry.

Z ENRAF možno v tomto odvetví podporovať ciele investície v záujme dosiahnutia cieľov spoločnej organizácie trhov.

V prípade väčších spoločností (t. j. spoločností väčších ako malé a stredné podniky) sa podpora poskytuje prostredníctvom finančných nástrojov (úverov alebo záruk). Priame granty sú vyhradené pre malé a stredné podniky.

Ako sa prostredníctvom ENRAF posilňuje odolnosť rybolovu a akvakultúry?

Rybolov a akvakultúra sú vystavené čoraz väčším hospodárskym a environmentálnym rizikám, okrem iného aj v dôsledku pandémie COVID-19, zmeny klímy a kolísania cien.

ENRAF im môže pomôcť adaptovať sa na túto meniacu sa situáciu a otvoriť nové možnosti podnikania, ktoré by posilnili ich odolnosť.

Z ENRAF možno podporovať najmä tieto akcie:

- podpora **kolektívnej organizácie** a budovania kapacít s cieľom rozvinúť kolektívne obchodné stratégie a spoločné využívanie poznatkov (napr. zakladanie organizácií výrobcov, získavanie informácií o trhu, poradenské služby),

- stimulovanie trhovo orientovaného **výskumu a inovácie** s cieľom vyvinúť nové služby alebo produkty s vysokým potenciálom (napr. štúdie uskutočniteľnosti a pilotné projekty, aplikovaný výskum nových produktov a nové výrobné procesy),
- podpora **štrukturálnych investícií**, od ktorých sa očakáva, že budú finančne životaschopné, no ktoré nemajú dostatočné financovanie z trhových zdrojov (základné oblasti investícií: energetická účinnosť, kvalita produktov, obehové hospodárstvo),
- **diverzifikácia** obchodných činností a zdrojov príjmov (napr. doplnkové činnosti v rámci miestneho modrého hospodárstva, partnerstvá v rámci miestnych komunít),
- zlepšovanie **zručností** s cieľom pokryť potreby vyplývajúce z nových obchodných príležitostí (napr. odborná príprava, odborné vedenie mladých rybárov, celoživotné vzdelávanie, spoločné využívanie poznatkov a skúseností),
- posilňovanie **organizácie trhu** s cieľom pridať hodnotu produktom a rozvinúť nové odbytové (napr. plnenie plánov produkcie a odbytu, vertikálna integrácia výrobcov v oblasti rybolovu a akvakultúry s distribútormi a maloobchodníkmi v medziodvetvových organizáciách),
- zvýšenie kapacity v odvetviach rybolovu a akvakultúry s cieľom **riadiť riziká** a reagovať na nežiaduce udalosti (napr. vzájomné fondy, poisťné nástroje, kolektívne riadenie environmentálnych rizík).

Ako sa z ENRAF podporuje rybolov a akvakultúra počas pandémie COVID-19?

Ak pandémia výrazne naruša trhy s produktmi rybolovu a akvakultúry, Komisia môže aktivovať **výnimočné dočasné núdzové opatrenie** na zmiernenie bezprostredných hospodárskych následkov. Toto opatrenie umožňuje rybárom a akvakultúrnym chovateľom získať **finančnú kompenzáciu** za ich hospodárske straty a dodatočné náklady. Komisia neustále monitoruje situáciu na trhoch a v prípade, že sa preukáže výrazné narušenie trhov, zváži všetky potrebné kroky.

ENRAF môže takisto pomôcť odvetviam rybolovu a akvakultúry adaptovať sa na zdravotné a hygienické požiadavky, napríklad nákupom osobných ochranných prostriedkov.

Môže navyše uľahčiť rozvoj dočasných alternatívnych trhových odbytov, a tak kompenzovať straty v dôsledku zatvorenia reštaurácií (napr. priamy predaj zákazníkom).

Z dlhodobejšieho hľadiska možno z ENRAF podporovať investície zamerané na zvýšenie odolnosti (podrobnosti nájdete v predchádzajúcej otázke).

Ako sa z ENRAF podporuje maloobjemový pobrežný rybolov?

„Maloobjemový pobrežný rybolov“ vykonávajú i) námorné a vnútrozemské rybárske plavidlá s celkovou dĺžkou menej ako 12 metrov, ktoré nepoužívajú vlečený rybársky výstroj (t. j. vlečnú sieť), a ii) rybári loviaci z brehu.

Predstavuje takmer **75 %** všetkých rybárskych plavidiel registrovaných v EÚ a **takmer polovicu** všetkých zamestnancov v odvetví rybárstva. Zohráva preto významnú sociálno-ekonomickú úlohu v miestnych pobrežných komunitách.

V tejto súvislosti sa ENRAF osobitne zameriava na maloobjemový pobrežný rybolov.

- Na projekty súvisiace s maloobjemovým pobrežným rybolovom možno poskytnúť podporu so **100 %** mierou verejnej pomoci, a to s výnimkou projektov súvisiacich i) s prvým nadobudnutím rybárskeho plavidla mladým rybárom; ii) s výmenou alebo modernizáciou motora a ii) so zvýšením objemu rybárskeho plavidla. Maximálna miera pomoci je pri týchto projektoch 40 %.
- Krajiny EÚ musia vo svojich programoch ENRAF zohľadniť **osobitné potreby** maloobjemového pobrežného rybolovu a musia v nich opísať akcie potrebné na jeho rozvoj.
- Krajiny EÚ sa musia usilovať o zavedenie **zjednodušených postupov** pre podniky maloobjemového pobrežného rybolovu, ktoré žiadajú o podporu z ENRAF.

Ako sa z ENRAF podporujú najvzdialenejšie regióny EÚ?

Najvzdialenejšie regióny čelia osobitným **výzvam** súvisiacim s ich odl'ahlosťou, topografiou a klímou. Majú však aj pozitívne **špecifiká**, vďaka ktorým môžu rozvíjať udržateľné modré hospodárstvo.

Vzhľadom na tento aspekt sa ENRAF osobitne sústreďí práve na tieto regióny.

- Dotknuté krajiny EÚ (Francúzsko, Portugalsko a Španielsko) vypracovávajú **akčný plán** pre každý zo svojich najvzdialenejších regiónov. Plán slúži na prípravu **stratégie** pre **rozvoj odvetví udržateľného modrého hospodárstva** vrátane rybolovu a akvakultúry. Na pomoc pri vykonávaní uvedených akčných plánov sú vyhradené potrebné finančné prostriedky.
- Z ENRAF možno poskytovať finančnú kompenzáciu prevádzkovateľom z najvzdialenejších regiónov za dodatočné náklady pri rybolove či chove, spracovaní alebo odbyte produktov rybolovu a akvakultúry na trh, ktoré znášajú vzhľadom na osobitnú situáciu v týchto regiónoch.
- V rámci projektov vykonávaných v najvzdialenejších regiónoch možno využiť **vysokú mieru verejnej pomoci (85 %)**.

Sú rekreační rybári oprávnení získať podporu z ENRAF?

Pojem rekreačný rybolov sa vzťahuje na nekomerčné rybolovné činnosti využívajúce živé morské zdroje, a to na účely rekreácie, cestovného ruchu alebo športu.

Rekreační rybári sú oprávnení na podporu, pokiaľ ich projekty pomáhajú pri dosahovaní cieľov fondu. Môžu sa napríklad zúčastňovať na akciách zameraných na ochranu morského

prostredia a na partnerstvách v oblasti udržateľného prímorského cestovného ruchu v miestnych komunitách.

Ako pomáha ENRAF rozvíjať udržateľné modré hospodárstvo?

Modré hospodárstvo zahŕňa tradičné i nové hospodárske činnosti súvisiace s oceánmi, moriami, ako aj pobrežnými či vnútrozemskými vodami. Závisí od inovácií a investícií do námorných podnikov, ktoré majú potenciál vytvárať **pracovné miesta** a posilňovať **rozvoj** v miestnych pobrežných komunitách. Ide napr. o [biohospodárstvo](#), modely udržateľného cestovného ruchu, obnoviteľnú energiu z oceánov, inovatívnu stavbu lodí a prístavné služby.

ENRAF sa zameriava na základné podmienky pre rozvoj udržateľného modrého hospodárstva a odstránenie prekážok s cieľom **ul'ahčiť investície** do nových trhov, technológií a služieb.

Podporuje sa z neho najmä:

- námorná správa s cieľom udržateľne koordinovať ľudské činnosti na mori (napr. prostredníctvom „[námorného priestorového plánovania](#)“),
- transfer a využívanie výskumu, inovácií a technológií v rámci súkromných investícií,
- rozvoj námorných zručností,
- rozširovanie morských a námorných environmentálnych a sociálno-ekonomických údajov,
- rozvoj projektového portfólia s cieľom maximalizovať súkromné investície.

Ako sa z ENRAF podporujú miestne iniciatívy v pobrežných komunitách?

Rozvoj udržateľného modrého hospodárstva zohráva kľúčovú úlohu pri zachovávaní miestnych pobrežných komunít.

V tejto súvislosti sa z ENRAF podporujú **miestne partnerstvá** v námorných odvetviach s cieľom umožniť komunitám, aby mohli maximalizovať svoje environmentálne, kultúrne, sociálne a ľudské zdroje a naplno **využívať možnosti**, ktoré im ponúka modré hospodárstvo v ich špecifických oblastiach.

Vďaka nástroju „**miestny rozvoj vedený komunitou**“ môžu zainteresované strany z komunity zriadiť „miestnu akčnú skupinu“, ktorej úlohou je zaoberať sa rozvojom a vykonávaním miestnej stratégie. Tento nástroj slúži na podporu menších kolektívnych iniciatív a na podporu inovácií, ktoré pomáhajú pri rozvoji miestneho modrého hospodárstva a ochrane morského prostredia.

Miestne partnerstvá zabezpečujú vyrovnané zapojenie a zastúpenie príslušných zainteresovaných strán zo všetkých odvetví. Môžu sa sústrediť na tradičné odvetvia (napr. rybolov, akvakultúru, cestovný ruch) a/alebo podporovať hospodársku diverzifikáciu prostredníctvom synergií s novovznikajúcimi námornými odvetviami (napr. [modré biohospodárstvo](#)).

Nástroj „miestny rozvoj vedený komunitou“ je dostupný pre akúkoľvek miestnu komunitu, v ktorej má modré hospodárstvo potenciál poskytovať hospodárske príležitosti, a to aj vo vnútrozemských oblastiach.

Ako sa z ENRAF podporuje program EÚ pre medzinárodnú správu oceánov?

60 % svetových oceánov sa nachádza mimo jurisdikcie štátov. Z toho vyplýva, že ich riadenie je spoločnou medzinárodnou zodpovednosťou.

V tejto súvislosti sa EÚ snaží dosiahnuť lepšiu správu oceánov na bilaterálnej, regionálnej a multilaterálnej úrovni v týchto oblastiach:

- boj proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu,
- znížovanie tlaku ľudských činností na oceány a moria,
- vytváranie podmienok pre udržateľné modré hospodárstvo,
- posilnenie medzinárodného morského výskumu.

Vďaka tomuto úsiliu sa darí plniť cieľ OSN v oblasti udržateľného rozvoja č. 14 („zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje v záujme udržateľného rozvoja“) zabezpečovaním **zdravých, bezpečných a udržateľne spravovaných oceánov**.

Z ENRAF sa podporujú akcie vykonávané v rámci medzinárodných postupov, dohôd a inštitúcií, ktoré regulujú a riadia ľudské činnosti v oceánoch (napr. v súvislosti s Dohovorom OSN o morskom práve).

Ako ENRAF prispieva k spolupráci medzi ochranou námornej dopravy a pobrežnou strážou?

Ochrana hraníc a námorná doprava majú kľúčový význam z hľadiska zaistenia **bezpečných podmienok** pre námorné hospodárstvo, ako aj z hľadiska predchádzania protiprávnemu správaniu, ktoré poškodzuje morské prostredie.

V tomto smere slúži ENRAF na podporu spolupráce medzi námorným dozorom a pobrežnou strážou v rámci „spoločného prostredia na výmenu informácií“ (CISE), ktoré uľahčuje výmenu informácií medzi verejnými orgánmi zapojenými do námorného dozoru v jednotlivých krajinách a inštitúciách EÚ.

Vykonávanie a monitorovanie

Aká je miera podpory z ENRAF (v rámci „zdieľaného riadenia“)?

Štandardná maximálna miera verejnej pomoci udeľovaná prijímateľom je **50 %**.

Existujú však **výnimky** závisiace od **pridanej hodnoty** projektu.

Napríklad:

- v prípade **určitých individuálnych investícií** do rybárskych plavidiel sa uplatňuje nižšia miera (**40 %**),
- v prípade projektov, v ktorých sa kombinuje **inovácia, kolektívny záujem a kolektívni prijímatelia**, ako aj projektov, ktoré súvisia s **ochranou morskej biodiverzity**, sa uplatňuje vyššia miera (až **100 %**),
- **pobrežní rybári** zaoberajúci sa maloobjemovým rybolovom môžu získať **100 %** v prípade väčšiny svojich projektov.

Maximálna miera spolufinancovania (t. j. časť hradená z ENRAF v rámci celkových verejných výdavkov na projekt) je **70 %** s výnimkou 100 % miery v prípade kompenzácie v najvzdialenejších regiónoch na pokrytie dodatočných nákladov (pozri otázku o najvzdialenejších regiónoch).

Do akej miery je štruktúra ENRAF jednoduchšia ako v prípade predchodcu tohto fondu, ktorý sa využíval v rokoch 2014 – 2020 (Európsky námorný a rybársky fond)?

Predchádzajúci fond sa vyznačoval presným a striktným opisom možností financovania a pravidiel oprávnenosti („opatrenia“). Krajínám EÚ a prijímateľom to komplikovalo vykonávanie.

ENRAF je založený na **jednoduchšej štruktúre** bez striktných opatrení, v rámci ktorej sa využívajú tieto prístupy:

- Má **4 priority**, v súvislosti s ktorými sa opisuje celkový rozsah podpory v súlade s cieľmi SRP, námornou politikou EÚ a programom EÚ pre medzinárodnú správu oceánov:
 1. *podpora udržateľného rybárstva a obnova a ochrana vodných biologických zdrojov;*
 2. *podpora udržateľných činností v oblasti akvakultúry, ako aj spracovania a odbytu produktov rybolovu a akvakultúry, čím sa zabezpečí prínos k potravinovej bezpečnosti v Únii;*
 3. *umožnenie udržateľného modrého hospodárstva v pobrežných, ostrovných a vnútrozemských oblastiach a podpora rozvoja rybolovných a akvakultúrnych komunit;*

4. *posilnenie medzinárodnej správy oceánov a umožnenie toho, aby boli oceány bezpečné, chránené, čisté a udržateľne spravované.*

- Každá priorita zahŕňa **osobitné ciele**, ktoré všeobecne opisujú prevádzkový rozsah podpory podľa tematických oblastí (napr. ochrana biodiverzity, podpora udržateľnej akvakultúry, zber vedeckých údajov).
- Na úrovni EÚ existuje len **obmedzený počet pravidiel oprávnenosti**. Úlohou krajín EÚ je v rámci svojich vnútroštátnych programov ENRAF vypracovať najvhodnejšie spôsoby na dosiahnutie cieľov stanovených v súlade s predmetnými štyrmi prioritami. Pri stanovovaní pravidiel oprávnenosti majú flexibilitu.
- V prípade *určitých typov dotácií existujú isté podmienky a obmedzenia*. S cieľom predchádzať škodlivým vplyvom na udržateľnosť (napr. investície zvyšujúce rybolovnú kapacitu) sa v nariadení o ENRAF uvádza zoznam neoprávnených operácií. Určité kategórie dotácií na rybárske flotily navyše podliehajú osobitným pravidlám oprávnenosti, aby sa zabezpečilo, že sú v súlade s cieľmi ochrany uvedenými v SRP (napr. nový motor rybárskeho plavidla nesmie mať vyšší výkon ako ten, ktorý nahrádza).
- **Monitorovanie pokroku**: Vykonávanie ENRAF sa monitoruje pomocou ukazovateľov výstupov a výsledkov. Krajiny EÚ podávajú správy o pokroku pri dosahovaní cieľov stanovených vo svojich programoch a počas výročného hodnotiaceho zasadnutia diskutujú s Komisiou o dosiahnutom pokroku pri vykonávaní. Umožňuje sa tým včasné odhalenie možných problémov pri vykonávaní a v prípade potreby sa určia nápravné opatrenia.

Ako Komisia posudzuje programy ENRAF pred ich schválením?

V rámci „zdieľaného riadenia“ každá krajina EÚ vypracuje jeden vnútroštátny program, ktorý Komisia schváli po hĺbkovom posúdení. Pri tomto posudzovaní berie Komisia do úvahy to, ako program prispieva k spoločným prioritám ENRAF a k cieľom:

- odolnosti,
- zelenej transformácie,
- digitálnej transformácie,
- environmentálnej, hospodárskej a sociálnej udržateľnosti,
- zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na túto zmenu,
- rozvoja udržateľného maloobjemového pobrežného rybolovu.

Komisia zároveň posudzuje programy na základe [analýzy morských oblastí](#). V tomto verejne dostupnom dokumente sa uvádzajú hlavné výzvy, ktorým čelia jednotlivé morské oblasti v súvislosti s cieľmi SRP. Cieľom analýzy je usmerňovať krajiny EÚ pri riešení spoločných výziev týkajúcich sa morských oblastí vo svojich programoch.

Aká je štruktúra vnútroštátnych programov ENRAF?

Vnútroštátny program ENRAF je **strategickým plánom verejných investícií** na obdobie 2021 až 2027. Opisujú sa v ňom „na mieru šité“ akcie reagujúce na osobitné výzvy

identifikované danou krajinou EÚ, ktoré sa týkajú spoločných priorít EÚ v oblasti morskej biodiverzity, námornej politiky a udržateľného rybolovu a akvakultúry.

Programy majú **4 hlavné časti**:

- **Identifikácia potrieb**: tieto potreby vychádzajú z analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb.
- **Vypracovanie vhodných akcií**: krajiny EÚ poskytujú opis konkrétnych akcií, ktorými riešia svoje potreby pomocou podpory z ENRAF.
- **Stanovenie cieľov** v záujme monitorovania vykonávania a výsledkov: krajiny EÚ stanovujú ciele na základe ukazovateľov výstupov a výsledkov, ktoré odrážajú očakávané účinky akcií podporovaných z ENRAF.
- **Rozdelenie finančných zdrojov** na konkrétne ciele fondu v súlade s celkovou stratégiou programu.

Ako sa monitoruje vykonávanie ENRAF?

Vykonávanie ENRAF sa neustále transparentne monitoruje.

- Krajiny EÚ dvakrát ročne podávajú správy o hodnotách ukazovateľov vybratých v rámci ich programov ENRAF. Tieto informácie sa zoskupujú na úrovni EÚ a sprístupňujú verejnosti.
- Krajiny EÚ päťkrát ročne podávajú správy o počte vybratých projektov a o ich finančných nákladoch. Tieto informácie sa zoskupujú na úrovni EÚ a sprístupňujú verejnosti. Takisto sa rozčleňujú podľa tematických oblastí.
- Krajiny EÚ dvakrát ročne podávajú správy o podrobných charakteristikách každého projektu a prijímateľa. Komisia používa tieto informácie na pravidelné podávanie *ad hoc* správ.
- Komisia diskutuje s každou krajinou EÚ o vykonávaní ENRAF počas výročného hodnotiaceho zasadnutia. Cieľom tohto zasadnutia je identifikovať potenciálne problémy vo vnútroštátnom programe ENRAF a v prípade potreby určiť nápravné opatrenia.
- Do 30. júna 2029 každá krajina EÚ zhodnotí svoj program ENRAF s cieľom posúdiť jeho vplyv.
- Do konca roka 2024 a následne do konca roka 2031 Komisia celkovo vyhodnotí ENRAF z hľadiska účinnosti, efektívnosti, relevantnosti, súdržnosti a pridanej hodnoty EÚ.